

Georgi Mitrinov

(Bulgaria, Bulgarian Academy of Sciences)

Linguistic Evidence about the Bulgarian Population in Western Thrace and the Edirne Region whose Descendants Live in Moldova and Ukraine as a Basis for Scientific Research

Abstract: This paper outlines a number of topics that would be of interest to students in Bulgarian studies from Moldova and Ukraine who are descendants of Bulgarian emigrants from Eastern (Edirne) and Western (Aegean) Thrace and the Rhodopes who migrated during the Ottoman rule. Among the research subjects in question are literary works of the National Revival Period kept in Bulgarian and foreign archive repositories, as well as surviving epigraphic monuments. These topics have not been studied so far and present interesting opportunities for scholarly research.

Георги Митринов

(България, БАН, Институт за български език)

Езиковите свидетелства за българското население в Беломорието и Одринско, чиито потомци днес живеят в Молдова и Украйна, като основа за научни изследвания

Тематичната насоченост на настоящата научна конференция поражда ред въпроси, свързани с по-нататъшната реализация на студентите, изучаващи български език и литература във висшите учебни заведения на Украйна и Молдова, които се включиха в работата ѝ. Още повече, че немалка част от тях са свързани с темата за България родово (дедите им са се установили на новото си местоживееие, след като са били принудени да напуснат родните български краища по време на османското владичество). Става въпрос за районите на Източна (Одринска) и Западна (Беломорска) Тракия, населени някога компактно с българско християнско население, както и за територията на днешна Югоизточна България. В това отношение студентите и докторантите, които искат да продължат реализацията си като научни работници и изследователи, имат широко поле за изява. Тези от тях, които решат да се посветят на езиковедски проучвания, ще имат възможност за работа и за осъществяване на творчески начинания, свързани с издирването, проучването, представянето и популяризирането на писмени паметници от епохата на Възраждането до началото на XX век.

Една от темите, които представят възможности за проучвателска дейност, е свързана с възрожденската книжнина от югоизточните краища на българското езиково землище. В българските архивохранилища, както и в архивните фондове на големите български библиотеки, се съхраняват множество непроучени все още цялостно ръкописи, свързани с историята на изконното българско население в тези земи, населени през Възраждането с компактно българско християнско население (Иванова pdf). В историческите архиви на Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий” в София, на Народната библиотека „Иван Вазов” в Пловдив и на други регионални

български библиотеки, се съхраняват ценни ръкописи от епохата на Възраждането, а и от по-ранни периоди, които чакат своите изследователи. Интерес представлява дамаскината книжнина, чието разпространение обхваща обширен времеви период от XVII до XIX век включително. Това дава възможност за широк избор на теми при проучването на дамаскинови и недамаскинови слова в отделните сборници, както и на предпочетената от създателите на отделните текстове графична система за оформлението им в сборниците. Налице е разнообразие в съчетанието на елементи от разговорния език (местния диалект) и на книжовноезикови елементи (църковнославянизми) в отделните текстове и др. Могат също да бъдат проучвани граматичните и лексикалните особености на текстовете, както и да се правят съпоставителни изследвания.

Друга неразработена тема е тази за възрожденските епиграфски паметници (надписи на църкви – фасадни, на икони, на стенописи – надписи на чешми; на надгробия и др.). Проучването им дава ценни сведения за писмената история на българите през Възраждането и от по-късен период, чак до XX век. Употребата на български или на чужд (основно гръцки) език представя особеностите на използваната от предците ни графична система. Текстовете на паметниците на гръцки език или на такива, оформени на български език с гръцка графика, са свидетелство за силното гръцко културно и икономическо влияние сред българите християни, особено в южните райони на българската етническа територия, през Възраждането (Митринов 2015: 53-87).

Икона с кирилски надпис от църква в българско село в Западна Тракия.

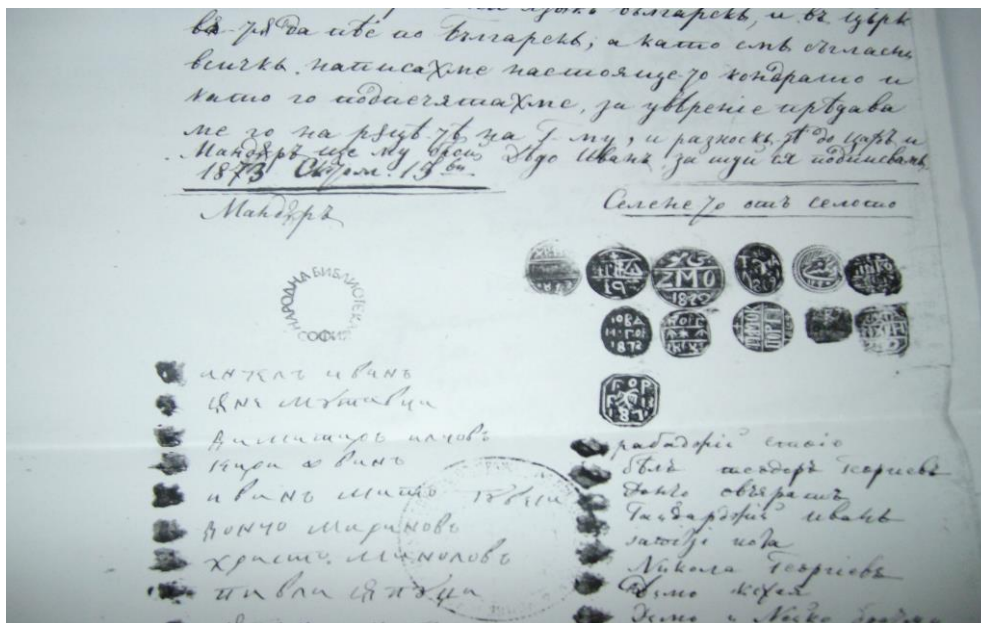
Проучването на надгробните паметници в българските гробища дава възможност да се разкрият специфични особености от езиковата история на отделни български селища или пък на цели райони, населени с българско население, в чужда езикова среда. В отделни случаи става въпрос за езика на българската диаспора в

големи градове извън границите на България, както например в проучването на българското християнско гробище в Цариград (Митринов 2018).

Надписи на надгробия в Цариградското българско гробище, чрез които се проследява езиковата ориентация на различни поколения българи в космополитния град.

Темата за възрожденската сфрагистика по нашите земи също не е разработена цялостно. Поставено е началото на такива проучвания с отделни изследвания (Мръвкарлова 2006; Рошковска 1993). В българските архивохранилища се открива богат материал от лични печати и от печати на различни институции и учреждения в Османската империя, свързани със съдбата на българското християнско население (Митринов 2016; 2017б).

Български възрожденски документ с печати и изброена антропонимия от с. Мандър, Мала Азия.

В документи, подписвани от българското християнско население, изпращани до различни институции в империята, включително до Българската екзархия и до нейните подразделения в Одринска и Западна Тракия, както и в Егейска и Вардарска Македония, се открива богат антропонимен материал. Това дава възможност да се изследва антропонимията на българското християнско население в посочените райони и нейната специфика. (Митринов 2017: 1-34; 2017а: 1-37). Освен това могат да се правят съпоставителни изследвания на антропонимията на българите от някогашните села в Тракия с такава на днешните потомци на преселилите се в Молдова и Украйна българи.

Посочените няколко тематични сфери дават богати възможности за творческа изява на млади научни работници, пълни с ентузиазъм и енергия. Надявам се моите кратки бележки да запалят сегашните студенти и докторанти, които активно се включиха в настоящата научна конференция, и това да им помогне да открият темите, по които да работят и да осъществят своите научни изследвания.

ЛИТЕРАТУРА

Иванова pdf: *Иванова, Д.* За един малко познат ръкопис от XVII век в ръкописната колекция на Народната библиотека „Иван Вазов“ в Пловдив. -

http://www.abcdar.com/magazine/VII/Ivanova_1314-9067_VII.pdf - дата на достъп 28.05.2018.

Митринов 2015: *Митринов, Г.* Българското църковно-историческо наследство в Беломорието. 1. Надписи на надгробия. – Известия на Института за български език „Проф. Любомир Андрейчин”. Кн. 28.

Митринов 2016: *Митринов, Г.* Антропонимични и сфрагистични данни за възрожденската история на село Мандър в Мала Азия. – В: Известия на Тракийския научен институт, кн. 14-15. С., 210-219.

Митринов 2017: *Митринов, Г.* Антропонимичната система на с. Чобанкьой, Дедеагачка каза. – Дзяло, електронно списание за хуманитаристика и извори X-XXI век. брой 9; ISSN 1314-9067 <http://www.abcdar.com>. 34 л.

Митринов 2017а: *Митринов, Г.* Списък на населението на с. Съчанли, Гюмюрджинска каза от 1906-1907 година. – Дзяло, електронно списание за хуманитаристика и извори X-XXI век. брой 10; ISSN 1314-9067 <http://www.abcdar.com>. 37 л.

Митринов 2017б: *Митринов, Г.* Антропонимични и сфрагистични данни от 1878 година за българското население в Хасково и Мустафа паша (дн. Свиленград). – В: Сб. Нестор Марков и неговият принос в лексикографията и образованието. Доклади от юбилейната научна сесия по случай 180 години от рождението на Нестор Марков. С., 139-146, ISBN 978-619-194-027-1.

Митринов 2018: *Митринов, Г.* Надписи на надгробните плочи от българското гробище в Цариград (Иstanbul). С. – Дзяло, електронно списание за хуманитаристика и извори X-XXI век. <http://www.abcdar.com>.

Михайлова-Мръвкарлова 2006: *Михайлова-Мръвкарлова, М.* Увод в османската сфрагистика. С.

Рошковска 1993: *Рошковска, А.* Българска възрожденска глиптика. С.